

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Θαλάσσια στρατηγική για την προστασία και διαχείριση του θαλάσσιου περιβάλλοντος - Εναρμόνιση με την οδηγία 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Ιουνίου 2008»

Ι. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Με το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση Νσχ, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του στη Διάρκη Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, θεσπίζεται νομοθετικό πλαίσιο για την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας προς τις ρυθμίσεις της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17.6.2008, περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον (οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική), και ρυθμίζονται ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Ι. Στόχος της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ είναι η θέσπιση πλαισίου, βάσει του οποίου τα κράτη μέλη θα λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να επιτύχουν ή να διατηρήσουν την καλή περιβαλλοντική κατάσταση των θαλάσσιων υδάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το αργότερο έως το έτος 2020. Βασική επιδίωξη του θεσπιζόμενου πλαισίου είναι η διαχείριση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων με γνώμονα την προστασία και τη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος, την προαγωγή της αειφόρου χρήσης των θαλάσσιων αγαθών και των υπηρεσιών από την παρούσα και τις μελλοντικές γενεές και τη διατήρηση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των θαλάσσιων οικοσυστημάτων (άρθρο 1 της Οδηγίας).

Όπως επισημαίνεται στο Προοίμιό της:

«Το θαλάσσιο περιβάλλον αποτελεί πολύτιμη κληρονομιά που πρέπει να προστατεύεται, να διαφυλάσσεται και, εφόσον είναι εφικτό, να αποκαθίσταται ώστε τελικά να διατηρείται η βιοποικιλότητα και να εξασφαλίζεται η πολυμορφία και η δυναμική των ωκεανών και θαλασσών, οι οποίες θα είναι καθαρές, υγιείς και παραγωγικές» [σημείο 3 Προοιμίου]. «Οι πιέσεις που ασκούνται στους φυσικούς ενάλιους πόρους όσο και η ζήτηση για θαλάσσιες

οικολογικές υπηρεσίες είναι συχνά πολύ μεγάλες και η Κοινότητα θα πρέπει να μειώσει τις επιπτώσεις τους στα θαλάσσια ύδατα, ανεξάρτητα από τον τόπο όπου εκδηλώνονται οι συνέπειές τους» [σημείο 2 Προοιμίου].

«Η θέσπιση προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών, περιλαμβανομένων εκείνων που έχουν ήδη ορισθεί ή πρόκειται να ορισθούν στην οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21.03.1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας («οδηγία για τους οικοτόπους»), την οδηγία 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 02.04.1979, περί της διατήρησης των αγρίων πτηνών («οδηγία για τα πτηνά»), καθώς και σε διεθνείς ή περιφερειακές συμφωνίες, των οποίων αποτελούν μέρη η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ή τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, συνιστά σημαντική συμβολή στην επίτευξη της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας» [σημείο 6 Προοιμίου]. «Η παρούσα Οδηγία θα πρέπει να συμβάλει στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων και των σημαντικών δεσμεύσεων που υπέχουν η Κοινότητα και τα κράτη μέλη δυνάμει διαφόρων διεθνών συμφωνιών για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος (...), όπως η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (Montego Bay-Τζακάρτα 1982), η οποία εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 98/392/ΕΚ Απόφαση του Συμβουλίου της 23.3.1998 περί συνάψεως από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών της 10.12.1982, και η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τη βιοποικιλότητα (Rio de Janeiro 1992), η οποία εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 93/626/ΕΟΚ Απόφαση του Συμβουλίου της 25.10.1993 σχετικά με τη σύναψη της σύμβασης για τη βιολογική ποικιλομορφία [σημεία 16, 17 και 18 Προοιμίου της Οδηγίας]. Σημειώνεται ότι οι ως άνω συμβάσεις έχουν κυρωθεί από τη χώρα μας με τους ν. 2321/1995 και 2204/1994, αντιστοίχως.

«Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει συνεπώς να εκπονήσει μια θαλάσσια στρατηγική για τα θαλάσσια ύδατά του η οποία, αν και θα αφορά συγκεκριμένα τα ύδατά του, θα αντανakλά και τις συνολικές προοπτικές της αντίστοιχης θαλάσσιας περιφέρειας ή υποπεριφέρειας» [σημείο 11 Προοιμίου]. «Λόγω του διασυννοριακού χαρακτήρα του θαλάσσιου περιβάλλοντος, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργάζονται για μια συντονισμένη εκπόνηση θαλάσσιων στρατηγικών σε κάθε θαλάσσια περιφέρεια ή υποπεριφέρεια. Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη μοιράζονται τις θαλάσσιες περιφέρειες ή υποπεριφέρειες τόσο με άλλα κράτη μέλη όσο και με τρίτες χώρες, θα πρέπει να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για στενό συντονισμό με όλα τα άλλα εμπλεκόμενα κράτη μέλη και τρίτες χώρες. Για το συντονισμό αυτόν, θα πρέπει (...) να αξιοποιούνται οι θεσμικές δομές που υφίστανται στις θαλάσσιες περιφέρειες ή υποπεριφέρειες, και ειδικότερα οι περιφερειακές συμβάσεις για τις θάλασσες (...)» [σημείο 13 Προοιμίου], όπως, μεταξύ άλλων, η, διά της υπ' αριθμ. 77/585/ΕΟΚ Αποφάσεως του Συμβουλίου, εγκριθείσα Διεθνής Σύμβαση της Βαρκελώνης για την προστασία της Μεσογείου Θάλασσας εκ

της ρυπάνσεως (Σύμβαση της Βαρκελώνης 1976, με χρόνο έναρξης ισχύος από 12.2.1978), μετά των, διά της υπ' αριθμ. 1999/802/ΕΚ Αποφάσεως του Συμβουλίου, επίσης εγκριθεισών, τροποποιήσεων της (1995), καθώς και των πρωτοκόλλων της [σημείο 19 Προοιμίου]. Σημειώνεται ότι η εν λόγω σύμβαση έχει κυρωθεί από τη χώρα μας διά του ν. 855/1978, οι δε τροποποιήσεις της διά του ν. 3022/2002.

Η Σύμβαση της Βαρκελώνης, ειδικότερα, μετά του συνημμένου Παραρτήματός της, υπεγράφη το 1976, εν συνεχεία δε τροποποιήθηκε το 1995, προκειμένου να ανταποκρίνεται το περιεχόμενό της προς την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης, και μετονομάσθηκε σε Σύμβαση για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των παράκτιων περιοχών της Μεσογείου Θαλάσσης (έναρξη ισχύος από 9.7.2004). Το ανωτέρω συμβατικό καθεστώς θεσπίσθηκε στο πλαίσιο του Προγράμματος των Περιφερειακών Θαλασσών (Regional Seas Programme), θεματική, από το 1974, του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (United Nations Environment Programme, Σтокχόλμη 1972), με σκοπό την αντιμετώπιση της επιταχυνόμενης υποβάθμισης των ωκεανών και των παράκτιων περιοχών του πλανήτη, μέσω της αειφόρου διαχείρισης και χρήσης του θαλάσσιου και του παράκτιου περιβάλλοντος. Αποτελείται από τη Σύμβαση της Βαρκελώνης, η οποία θεσπίζει ένα γενικό πλαίσιο αρχών και κανόνων, και μία σειρά πρόσθετων σε αυτή Πρωτοκόλλων, μετά των τροποποιήσεών τους [α) Πρωτόκολλο για την πρόληψη της ρύπανσης της Μεσογείου Θαλάσσης από απόβλητα πλοίων και αεροσκαφών (Βαρκελώνη 1976 –τροποποιήθηκε το 1995), β) Πρωτόκολλο περί συνεργασίας για την πρόληψη της ρύπανσης από πλοία και, σε περιπτώσεις επείγουσας ανάγκης, την καταπολέμηση της ρύπανσης της Μεσογείου Θαλάσσης (Μάλτα 2002), γ) Πρωτόκολλο για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση από χερσαίες πηγές και δραστηριότητες (Συρακούσες 1996), δ) Πρωτόκολλο για τις ειδικώς προστατευόμενες περιοχές και τη βιοποικιλότητα στη Μεσόγειο Θάλασσα (Βαρκελώνη 1995), ε) Πρωτόκολλο για την προστασία της Μεσογείου Θαλάσσης από τη ρύπανση που προέρχεται από την εξερεύνηση και την εκμετάλλευση της υφαλοκρηπίδας, του βυθού και του υπεδάφους της (Μαδρίτη 1994), στ) Πρωτόκολλο για την πρόληψη της ρύπανσης της Μεσογείου Θαλάσσης από τη διασυνοριακή διακίνηση επικίνδυνων αποβλήτων και τη διάθεσή τους (Σμύρνη 1996) και ζ) Πρωτόκολλο για μια Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Παράκτιας Ζώνης της Μεσογείου (Μαδρίτη 2008)].

Κύριους στόχους του ανωτέρω θεσμικού πλαισίου αποτελούν, μεταξύ άλλων, η αποτίμηση, ο έλεγχος, η πρόληψη και η καταπολέμηση της θαλάσσιας ρύπανσης, η διασφάλιση της βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών θαλάσσιων πόρων και των πόρων των παράκτιων περιοχών, η προστασία της βιοποικιλότητας και των περιοχών με ιδιαίτερο οικολογικό ενδιαφέρον, η προ-

στασία της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς, η βελτίωση της ποιότητας της ζωής των μεσογειακών λαών καθώς και η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των συμβαλλόμενων μερών (σχετικώς βλ. Ε. Κουτούπα-Ρεγκάκου, Δίκαιο του Περιβάλλοντος, 2008, σελ. 206-210 και Π. Γρηγορίου, Η προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος της Μεσογείου στο κλίμα του νέου Δικαίου της Θάλασσας, σε «Το Δίκαιο της Θάλασσας και η εφαρμογή του στην Ελλάδα», Ινστιτούτο Αιγαίου του Δικαίου της Θάλασσας και του Ναυτικού Δικαίου, 2004, επιμ. Χ. Δίπλα και Χρ. Ροζάκη, σελ. 265 επ.). (Πρβλ. και Global strategic directions for the regional seas programmes 2008-2012: enhancing the role of the regional seas conventions and action plans, UNEP (DE-PI)/RS9/6, 31.10.2007).

II. Το Νοσχ αποτελείται από εικοσιπέντε άρθρα, κατανεμημένα σε δύο Μέρη (Α΄ και Β΄), το πρώτο εκ των οποίων περιλαμβάνει τέσσερα Κεφάλαια και το δεύτερο τρία.

Με τις διατάξεις του Μέρους Α΄ (άρθρα 1-17) και του Μέρους Β΄ (18-22) καθορίζεται το πλαίσιο για τη λήψη των αναγκαίων μέτρων για την επίτευξη ή/και τη διατήρηση καλής περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος το αργότερο μέχρι το έτος 2020 (άρθρο 2 παρ. 1 του Νοσχ), καθώς, συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση (σελ. 2), «για την αποτελεσματική εφαρμογή του παρόντος και την υλοποίηση των στόχων και των γενικών κατευθύνσεων της οδηγίας, απαιτείται ο προσδιορισμός των αναγκαίων διοικητικών δομών, κανόνων και διαδικασιών, οι οποίες θα διασφαλίσουν τον απαιτούμενο συντονισμό των πολιτικών και των δράσεων σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης».

Ειδικότερα, διά των διατάξεων του Μέρους Α΄ ενσωματώνονται οι ρυθμίσεις της Οδηγίας 2008/56/ΕΚ στο εθνικό μας δίκαιο. Μεταξύ άλλων, διατυπώνονται οι ορισμοί των βασικών όρων για την εφαρμογή των διατάξεων του Νοσχ συμφώνως προς το άρθρο 4 της Οδηγίας. Ως «Περιφερειακή σύμβαση» για την περιοχή της Μεσογείου Θαλάσσης ορίζεται η Σύμβαση της Βαρκελώνης και τα Πρωτόκολλά της (βλ. ανωτέρω), στα οποία η Ελληνική Δημοκρατία είναι Συμβαλλόμενο Μέρος, ενώ ως «αρμόδια αρχή» ορίζεται η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (άρθρο 4 παρ. 10 και 11 και άρθρο 19). Περαιτέρω, ως θαλάσσιες υποπεριοχές της Μεσογείου Θαλάσσης, στις οποίες περιλαμβάνονται θαλάσσια ύδατα υπαγόμενα στην κυριαρχία του ελληνικού κράτους, θεωρούνται: α) η Αδριατική Θάλασσα, β) το Ιόνιο Πέλαγος και η Κεντρική Μεσόγειος, και γ) το Αιγαίο Πέλαγος – Ανατολική Μεσόγειος (Θάλασσα της Λεβαντίνης) (άρθρο 5, βλ. και άρθρο 22 Παράρτημα II). Τίθενται χρονοδιαγράμματα όσον αφορά τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί η χώρα μας ως προς τη διαμόρφωση στρατηγικής για κάθε συγκεκριμένη θαλάσσια

υποπεριοχή, τόσο όσον αφορά το στάδιο της προετοιμασίας έως το 2014 (αξιολόγηση και παρακολούθηση της περιβαλλοντικής κατάστασης των υδάτων, καθορισμός περιβαλλοντικών στόχων και συναφών δεικτών κ.λπ.), όσο και προκειμένου περί της καταρτίσεως προγραμμάτων μέτρων για την επίτευξη και τη διατήρηση καλής περιβαλλοντικής κατάστασης των υδάτων έως το 2015 και την έναρξη λειτουργίας των προγραμμάτων έως το 2016 (άρθρο 6). Τα ως άνω προγράμματα πρέπει να είναι συμβατά με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία και τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρα 11 και 12). Τέλος, λαμβάνεται μέριμνα για την ενημέρωση του κοινού και τη θέση σε δημόσια διαβούλευση της θαλάσσιας στρατηγικής και της επικαιροποίησής της (άρθρο 17).

Διά των διατάξεων του Μέρους Β' συνιστάται στο Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, η Εθνική Επιτροπή Θαλάσσιας Περιβαλλοντικής Στρατηγικής (εφεξής Ε.Ε.Θ.Π.Ε.Σ.) και καθορίζονται η σύνθεση και οι αρμοδιότητές της, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η έγκριση, μετά από εισήγηση του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, του Εθνικού Προγράμματος Θαλάσσιας Στρατηγικής (άρθρο 18). Ως αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του παρόντος ορίζεται η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και καθορίζονται οι αρμοδιότητές της. Επίσης, προβλέπεται η σύσταση στην Ειδική Γραμματεία Υδάτων, της Γνωμοδοτικής Επιτροπής Εμπειρογνομόνων Θαλάσσιας Περιβαλλοντικής Στρατηγικής (Γ.Ε.Ε.Θ.Π.Ε.Σ.) και καθορίζεται η σύνθεση και οι αρμοδιότητές της (άρθρο 19). Περαιτέρω, προβλέπεται η διαδικασία διά της οποίας δύνανται να υποδιαιρούνται οι θαλάσσιες υποπεριοχές του άρθρου 5 του Νσχ σε θαλάσσια διαμερίσματα (άρθρο 20), και θεσπίζονται ποινικές και διοικητικές κυρώσεις για όσους προκαλούν ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος κατά παράβαση διατάξεων του παρόντος (άρθρο 21). Τέλος, στο άρθρο 22 περιλαμβάνονται τα Παραρτήματα της Οδηγίας τα οποία προσαρτώνται και αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του Νσχ.

Επισημαίνεται ότι σε σειρά διατάξεων του Νσχ παρέχεται νομοθετική εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση των αναφερόμενων σε αυτές θεμάτων διά της εκδόσεως υπουργικών αποφάσεων ή κοινών υπουργικών αποφάσεων [έγκριση των περιβαλλοντικών στόχων (άρθρο 10 παρ. 3), έγκριση προγραμμάτων παρακολούθησης (άρθρο 11 παρ. 3), έγκριση προγραμμάτων μέτρων (άρθρο 12 παρ. 9), καθορισμός της διαδικασίας δημοσιοποίησης στοιχείων και συμμετοχής του κοινού στη δημόσια διαβούλευση (άρθρο 17 παρ. 2), τροποποίηση της σύνθεσης και έγκριση του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας της Ε.Ε.Θ.Π.Ε.Σ. (άρθρο 18 παρ. 5 και 10), ορισμός των αρμόδιων φορέων για την παρακολούθηση της ποιότητας των θαλάσσιων υδάτων και των υποχρεώσεών τους (άρθρο 19 παρ. 1.στ.ββ), συγκρότηση σε σώμα και τροποποίηση της σύνθεσης της Γ.Ε.Ε.Θ.Π.Ε.Σ. (άρθρο 19 παρ. 2.5 και 3), κα-

θορισμός υποδιαίρεσεων των θαλάσσιων υποπεριοχών (άρθρο 20 παρ. 1)].

Διά των διατάξεων, τέλος, των άρθρων 23 και 24 του Νσχ ρυθμίζονται ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Ειδικότερα, ορίζεται το πλαίσιο πολεοδομικών παρεμβάσεων σε συγκεκριμένες περιοχές του Δήμου Αθηναίων (άρθρο 23). Επίσης, παρατείνεται κατά δύο έτη η προθεσμία για την άσκηση αγωγής διόρθωσης των ανακριβών αρχικών κτηματολογικών εγγραφών του άρθρου 6 παρ. 2 του ν. 2664/1998 και θεσπίζεται πρόσθετη διαδικασία διόρθωσης γεωμετρικών στοιχείων και προσαρμογής των κτηματολογικών διαγραμμάτων λόγω επαναπροσδιορισμού της θέσης και των ορίων των γεωτεμαχίων στο πλαίσιο εφαρμογής νεότερων μεθόδων αποτύπωσης (άρθρο 24 παρ. 1 και 2). Ακόμη, καταργείται η αποκλειστική προθεσμία 30 μηνών εντός της οποίας εκδίδεται η άδεια εγκατάστασης έργου παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας ή Συμπαγωγή Ηλεκτρισμού και Θερμότητας Υψηλής Απόδοσης και προβλέπεται ότι, σε περίπτωση που αδειούχος παραγωγής ενέργειας από Α.Π.Ε. ή Σ.Υ.Θ.Η.Α. δεν προβεί στις σχετικές με την άδεια εγκατάστασης ενέργειες αμελλητί, η άδειά του ανακαλείται δυνάμει αποφάσεως της Ρ.Α.Ε. και συμφώνως προς τον Κανονισμό Αδειών Παραγωγής Ηλεκτρικής Ενέργειας από Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. (άρθρο 24 παρ. 3 και 4). Τέλος, ρυθμίζονται ζητήματα απόδοσης στους οικιακούς καταναλωτές των Δήμων εντός των οποίων λειτουργούν σταθμοί Α.Π.Ε., της σχετικής πίστωσης από τους οικειούς κατόχους άδειας προμήθειας ηλεκτρικού ρεύματος, και παρέχονται οι αναγκαίες εξουσιοδοτήσεις (άρθρο 24 παρ. 6).

II. Γενική Παρατήρηση

Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας θα ήταν σκόπιμο τα άρθρα 23 και 24 του Νσχ να ενταχθούν σε νέο κεφάλαιο υπό τον τίτλο «ΜΕΡΟΣ Γ΄ - ΛΟΙΠΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ» και να προστεθεί τίτλος στο άρθρο 24. Επίσης, θα μπορούσε να απαλειφθεί από τον τίτλο του Νσχ ο προσδιορισμός «θαλάσσια», δεδομένου ότι εν προκειμένω καλύπτεται από τον όρο «θαλάσσιο περιβάλλον».

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 3 παρ. 2

Συμφώνως προς την προτεινόμενη διάταξη: «Ο νόμος δεν εφαρμόζεται σε δραστηριότητες με αποκλειστικό σκοπό την άμυνα ή την εθνική ασφάλεια. Ωστόσο, καταβάλλονται προσπάθειες ώστε, στο μέτρο που είναι λογικό και εφικτό, να εξασφαλίζεται ότι οι εν λόγω δραστηριότητες ασκούνται κατά τρόπο συμβατό με τους στόχους του νόμου».

Το δεύτερο εδάφιο της ανωτέρω διάταξης αποτελεί πιστή μεταφορά του κειμένου της διάταξης της παρ. 2 του άρθρου 2 της Οδηγίας 2008/56, η ο-

ποία παρέχει κατευθύνσεις προς τον εθνικό νομοθέτη. Ωστόσο, θα ήταν σκόπιμο, ο νομοθέτης, ήδη από την παρούσα φάση, να θεσπίσει ρυθμίσεις οι οποίες θα κινούνται προς την κατεύθυνση της συμβατότητας των ως άνω δραστηριοτήτων προς τους στόχους της Οδηγίας και του παρόντος.

2. Επί των άρθρων 11 παρ. 1 και 12 παρ. 2

Για λόγους ακριβολογίας, θα ήταν ορθότερο να αντικατασταθεί ο όρος «κοινοτική νομοθεσία» που απαντά στο κείμενο των ως άνω διατάξεων, από τον όρο «νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

3. Επί του άρθρου 13 παρ. 1 περ. δ)

Με την προτεινόμενη διάταξη προβλέπεται ότι «η αρμόδια αρχή μπορεί να προσδιορίζει τα σημεία στα θαλάσσια ύδατα όπου, για ένα από τους λόγους που αναφέρονται (...) είναι αδύνατον με τη λήψη μέτρων να επιτευχθούν σε όλες τους τις πτυχές οι περιβαλλοντικοί στόχοι ή η καλή περιβαλλοντική κατάσταση (...)». Μεταξύ αυτών των λόγων αναφέρονται και «τροποποιήσεις ή μεταβολές των φυσικών χαρακτηριστικών των θαλάσσιων υδάτων, λόγω δράσεων που αναλαμβάνονται για λόγους επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος που κρίνονται σημαντικότεροι από τις αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον, μεταξύ των οποίων και τυχόν διασυννοριακές επιπτώσεις».

Εν προκειμένω, για λόγους εφαρμογής της διάταξης, θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο, αφενός να αναφερθούν, έστω ενδεικτικώς, λόγοι επιτακτικού δημόσιου συμφέροντος οι οποίοι κρίνονται σημαντικότεροι από τις αρνητικές επιπτώσεις επί του περιβάλλοντος, αφετέρου να αντικατασταθεί ο όρος «δράσεων» από τον όρο «δραστηριοτήτων», δεδομένου ότι ο όρος δράση δεν πρέπει να χρησιμοποιείται στον πληθυντικό αριθμό, ακριβώς γιατί έχει την έννοια συνόλου πράξεων σε τομέα δραστηριότητας (βλ. Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας Γ. Μπαμπινιώτη).

4. Επί του άρθρου 17 παρ. 4

Συμφώνως προς την προτεινόμενη διάταξη: «Η αρμόδια αρχή, κατ' εφαρμογή του ν. 3882/2010 (Α' 166) που εκδόθηκε σε συμμόρφωση με την Οδηγία 2007/2/ΕΚ (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ΕΕ L 108/1/2007), παρέχει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, για την επισκόπηση της κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα, πρόσβαση και δικαιώματα χρήσης όσον αφορά τα ως άνω δεδομένα και πληροφορίες που προκύπτουν από την αρχική αξιολόγηση και από τα προγράμματα παρακολούθησης».

Εν προκειμένω, προς αποφυγή παρερμηνειών κατά την εφαρμογή του πα-

ρόντος, θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο να αναφέρεται ρητώς εάν πρόκειται περί της αρμόδιας αρχής του άρθρου 19 του παρόντος, δηλαδή της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, δεδομένου ότι, συμφώνως προς τις διατάξεις του παραπεμπόμενου από την προτεινόμενη διάταξη ν. 3882/2010 [άρθρα 13 και 18 παρ. 1.δ)], ως σημείο επαφής με την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα αρμόδια όργανα της επί θεμάτων αφορώντων στην εφαρμογή της Οδηγίας 2007/2/EK ορίζεται ο Οργανισμός Κτηματολογίου και Χαρτογραφήσεων Ελλάδας (Ο.Κ.Χ.Ε.), ο οποίος «παρακολουθεί την ανάπτυξη και τη λειτουργία της Εθνικής Υποδομής Γεωχωρικών Πληροφοριών και καθιστά τα αποτελέσματα της παρακολούθησης αυτής προσιτά στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (...)».

5. Επί του άρθρου 19

Α. Στην παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου προβλέπεται ότι αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του νόμου είναι η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής».

Σχετικώς σημειώνεται ότι, συμφώνως προς το άρθρο 2 παρ. 4 του π.δ. 24/2010 («Ανακαθορισμός των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων και τροποποιήσεις του π.δ. 189/2009»), «Η Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων, που είχε συσταθεί στο τέως Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων (άρθρο 4 ν. 3199/2003, Α' 280), μετατρέπεται και συνιστά Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής. Στην Ειδική Γραμματεία μεταφέρεται ως σύνολο αρμοδιοτήτων, θέσεων και προσωπικού η Διεύθυνση Υδατικού Δυναμικού και λοιπών Φυσικών Πόρων (άρθρο 15 π.δ. 381/1989, 168 Α') της Γενικής Διεύθυνσης Φυσικού Πλούτου της Γενικής Γραμματείας Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής».

Η Ειδική Γραμματεία Υδάτων είναι αρμόδια για την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23.10.2000 περί θεσπίσεως πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων, η οποία ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με τον ν. 3199/2003, με στόχο την ενίσχυση της προστασίας του υδάτινου περιβάλλοντος και τη βελτίωσή του. Μεταξύ άλλων, καταρτίζει τα εθνικά προγράμματα προστασίας και διαχείρισης των υδατικών πόρων της χώρας, συντονίζει τις υπηρεσίες και τους κρατικούς φορείς για κάθε θέμα που αφορά στην προστασία και τη διαχείριση των υδάτων, μετέχει στα αρμόδια για τα ως άνω ζητήματα κοινοτικά όργανα και εισηγείται νομοθετικά και διοικητικά μέτρα για την προστασία και τη διαχείριση των υδάτων (άρθρο 4 ν. 3199/2003).

Β. Στην παρ. 2.2 περ. ζ) του εν λόγω άρθρου ορίζεται ότι η Γνωμοδοτική Επιτροπή Εμπειρογνομώνων Θαλάσσιας Περιβαλλοντικής Στρατηγικής

(Γ.Ε.Ε.Θ.ΠΕ.Σ.), η οποία συνιστάται διά του παρόντος στην Ειδική Γραμματεία Υδάτων, αποτελείται, μεταξύ άλλων, και από έναν εκπρόσωπο της «Πανελληνίας Ένωσης Εφοπλιστών», ενώ πρόκειται περί της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών.

Γ. Στην περ. η) της ως άνω διάταξης προβλέπεται ότι στη Γνωμοδοτική Επιτροπή Εμπειρογνομόνων Θαλάσσιας Περιβαλλοντικής Στρατηγικής μετέχουν και δύο εκπρόσωποι από μη κυβερνητικές οργανώσεις ή άλλες ενώσεις με αποδεδειγμένη δραστηριότητα και έργο στα θέματα που πραγματεύεται ο νόμος.

Εν προκειμένω θα ήταν ενδεχομένως χρήσιμο να προβλέπεται στη διάταξη ο τρόπος επιλογής των εκπροσώπων των εν λόγω μη κυβερνητικών οργανώσεων ή άλλων ενώσεων.

6. Επί του άρθρου 21

Δια της προτεινόμενης ρύθμισης θεσπίζονται ποινικές και διοικητικές κυρώσεις σε βάρος όποιου «προκαλεί ρύπανση ή άλλη υποβάθμιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος με πράξη ή παράλειψη που αντιβαίνει [στις διατάξεις του άρθρου 12 (...)]. Επειδή διά του άρθρου 12 του Νσχ προσδιορίζονται οι αρμόδιες αρχές για την έκδοση των μέτρων που σκοπούν στην καλή περιβαλλοντική κατάσταση των υδάτων και το πλαίσιο των αρχών που διέπει τη σχετική διαδικασία (ικανοποίηση περιβαλλοντικών στόχων κ.λπ.), το σχετικό σημείο χρήζει διευκρίνισης.

7. Επί του άρθρου 22 Παράρτημα VI

Στην περ. (1) της προτεινόμενης διάταξης, για λόγους ακριβολογίας, ορθότερο θα ήταν η λέξη «ποσότητα [ανθρώπινης δραστηριότητας]» να αντικατασταθεί από τη λέξη «ένταση» ή «εύρος».

8. Επί του άρθρου 23

Με τις προτεινόμενες διατάξεις θεσπίζονται ρυθμίσεις πολεοδομικού χαρακτήρα προς τον σκοπό της εξειδίκευσης και της εφαρμογής των χωροταξικών κατευθύνσεων του Ρυθμιστικού Σχεδίου της Αθήνας στην περιοχή του Βοτανικού και επί της Λεωφ. Αλεξάνδρας, και καταργούνται οι διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 3481/2006, εξαιρουμένων των διατάξεων της παρ. 1, δυνάμει της οποίας το Οικοδομικό Τετράγωνο (ΟΤ) 22/69, επί της Λεωφ. Αλεξάνδρας, χαρακτηρίσθηκε ως κοινόχρηστος χώρος πρασίνου, και της παρ. 2 περ. α', δυνάμει της οποίας τροποποιήθηκε το ρυμοτομικό σχέδιο στο ΟΤ 45 της Πολεοδομικής Ενότητας Ελαιώνα του Δήμου Αθηναίων και καθορίσθηκαν νέα ΟΤ 45Α και -ενοποιημένο- ΟΤ 45-46-50.

Συμφώνως προς πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, της οποίας παρατίθενται εκτενή αποσπάσματα προς ενημέρωση σχετικώς, η θέσπιση όπως και η τροποποίηση πολεοδομικών ρυθμίσεων διέπεται από τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 24 του Συντάγματος, οι οποίες «απευθύνουν επιταγές στον νομοθέτη (κοινό ή κανονιστικό) για ρύθμιση της χωροταξικής αναπτύξεως και της πολεοδομικής διαμορφώσεως της χώρας με βάση ορθολογικό σχεδιασμό, υπαγορευόμενο από πολεοδομικά κριτήρια, σύμφωνα με τη φυσιογνωμία, τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες κάθε περιοχής. Κριτήρια για την χωροταξική αναδιάρθρωση και την πολεοδομική ανάπτυξη των πόλεων και των οικιστικών εν γένει περιοχών είναι η εξυπηρέτηση της λειτουργικότητας των οικισμών και η εξασφάλιση των καλύτερων δυνατών όρων διαβιώσεως των κατοίκων (ΣτΕ 1528/2003 Ολομ., 123/2007 Ολομ.). Κατ' ακολουθίαν τούτων, απαγορεύεται, κατ' αρχήν, η λήψη μέτρων που επιφέρουν επιδείνωση των όρων διαβιώσεως και υποβάθμιση του υπάρχοντος φυσικού ή του διαγραφόμενου από την ισχύουσα πολεοδομική νομοθεσία οικιστικού περιβάλλοντος. Εξ άλλου, στη δέσμη των κριτηρίων, τα οποία θεμιτώς, σύμφωνα με το άρθρο 24 του Συντάγματος, μπορούν να κατευθύνουν τον νομοθέτη, κατά την θέσπιση κανόνων ρυθμιστικών της δομήσεως (που πρέπει να έχουν αλληλουχία και ενότητα) περιλαμβάνεται και η θεραπεία αναγκών του κοινωνικού συνόλου που εξυπηρετούν ορισμένα κτίρια ή εγκαταστάσεις, ενώ λόγοι αναγόμενοι στην υφιστάμενη πραγματική κατάσταση, καθώς και στην εξυπηρέτηση ιδιωτικών συμφερόντων, λαμβάνονται υπ' όψιν μόνον επικουρικώς (ΣτΕ 123/2007 Ολομ.). Επομένως, η τροποποίηση των ισχυουσών πολεοδομικών ρυθμίσεων είναι επιτρεπτή, εφ' όσον η εισαγόμενη νέα ρύθμιση, η οποία υπαγορεύεται από γενικά πολεοδομικά κριτήρια και δεν επιχειρείται αποσπασματικά, αποσκοπεί στην βελτίωση των συνθηκών διαβιώσεως των κατοίκων. Η τήρηση της συνταγματικής αυτής επιταγής υπόκειται στον οριακό έλεγχο του ακυρωτικού δικαστή, ο οποίος οφείλει, βάσει των διδαγμάτων της κοινής πείρας, να σταθμίσει, σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, κατά πόσο υποβαθμίζεται το φυσικό και αστικό περιβάλλον (πρβλ. ΣτΕ 1528/2003 Ολομ.). Ειδικότερα, κατά τον καθορισμό ή την τροποποίηση χρήσεων γης, οι οποίες αποτελούν ουσιώδες στοιχείο της κατά το άρθρο 24 του Συντάγματος επιβαλλόμενης, κατά τα ανωτέρω, ορθολογικής χωροταξίας και πολεοδομίας και καθορίζουν την πολεοδομική φυσιογνωμία κάθε οικισμού, από την οποία, εν όψει και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του, εξαρτάται η λειτουργικότητά του, πρέπει να αναζητείται ο πλέον πρόσφορος τρόπος θεραπείας των πολεοδομικών αναγκών, δυνάμει γενικών και αντικειμενικών κριτηρίων, συναπτομένων προς τον σεβασμό του περιβάλλοντος, την ασφάλεια, υγιεινή και αισθητική, αλλά και την λειτουργικότητα

των πόλεων και οικισμών. Παρεκκλίσεις από τους πάγιους όρους δομήσεως μιας περιοχής πρέπει να εντάσσονται στην κατηγορία της πολεοδομικής ρυθμίσεως με την οποία συνδέονται χωρικά, να επιτρέπονται δηλαδή μόνο κατ' εξαίρεση και να είναι συμβατές με τους πάγιους όρους, ώστε να μη υπερβαίνουν το περιθώριο επιβαρύνσεως της περιοχής, η οποία, παρά τις παρεκκλίσεις, πρέπει να διαμορφώνεται από τους πάγιους όρους δομήσεως. Τέλος, η διατήρηση των κοινόχρηστων χώρων, μάλιστα δε των χώρων πρασίνου, αποτελεί πρωταρχικό όρο για την, κατά το άρθρο 24 παρ. 2 του Συντάγματος, προστασία των πόλεων και των οικισμών, ώστε η μείωσή τους ή η αναίρεση της πολεοδομικής λειτουργίας τους να συνιστά ανεπίτρεπτη επιδείνωση των όρων διαβιώσεως των κατοίκων και υποβάθμιση του υπάρχοντος ή του προβλεπομένου από την ισχύουσα πολεοδομική νομοθεσία οικιστικού περιβάλλοντος (ΣτΕ 2002/2003 Ολομ.). Ως εκ τούτου, αναδιάρθρωση των χώρων αυτών για τις ανάγκες μειζόνων πολεοδομικών παρεμβάσεων είναι επιτρεπτή υπό τον όρο ότι με την αναδιάρθρωση αυτή δεν θα μειώνεται, κατ' αρχήν, η έκταση των κοινόχρηστων χώρων και δεν θα εξουδετερώνεται ο κύριος προορισμός τους, η σχετική δε ρύθμιση, κατά τούτο, υπόκειται στον οριακό έλεγχο του ακυρωτικού δικαστή (πρβ. ΣτΕ 2002/2003 Ολομ.). (...) Κατά τον έλεγχο αυτό, πάντως, η νομιμότητα της αναδιάρθρωσης των κοινόχρηστων χώρων κρίνεται από την σύγκριση του υφιστάμενου ρυμοτομικού σχεδίου με την νέα ρύθμιση και όχι από την σύγκριση της συμβατότητας της νέας αυτής ρυθμίσεως προς τις κατευθύνσεις χωροταξικού σχεδιασμού προηγουμένου επιπέδου με εκείνη του υφιστάμενου ρυμοτομικού σχεδίου. Διότι τόσο το υφιστάμενο ρυμοτομικό σχέδιο, όσο και η νέα ρύθμιση αποτελούν εξειδικεύσεις των κατευθύνσεων του εν λόγω χωροταξικού σχεδιασμού, μόνο δε με σύγκριση των εξειδικεύσεων αυτών είναι νοητός και εφικτός ο, κατά τα ανωτέρω, έλεγχος. Υπό την αντίθετη εκδοχή, θα καθίστατο ανέφικτος ο έλεγχος αυτός στο μόνο δυνατό επίπεδο ασκήσεώς του» (παρ. 18 της ΣτΕ [Ολ] 3059/2009).

Υπό το φως των ανωτέρω κρίθηκε ότι «οι ρυθμίσεις των άρθρων 11 και 12 του ν. 3481/2006 συνεπάγονται σημαντική μείωση των κοινόχρηστων χώρων πρασίνου που προορίζονταν να αποτελέσουν το κεντρικό τμήμα μεγάλου αστικού πρασίνου στην Δυτική Αθήνα» (παρ. 21). Και η μεν χωροθέτηση των νέων αθλητικών εγκαταστάσεων, μετά του προβλεπόμενου γι' αυτές ποσοστού εμπορικών, λοιπών, σχετικών με αυτές, χρήσεων και των αναγκαίων χώρων στάθμευσης αυτοκινήτων στον κοινόχρηστο χώρο πρασίνου του Βοτανικού, κρίθηκε ότι δεν αντίκειται στο άρθρο 24 του Συντάγματος, «παρά την μείωση, συνεπεία αυτής της χωροθετήσεως, της εκτάσεως των κοινόχρηστων χώρων πρασίνου, εν όψει του τελικού οφέλους που προκύπτει

για την πόλη από την απόδοση σε κοινή χρήση πρασίνου εκτάσεως 16 στρεμμάτων στην συνοικία Κουντουριώτικα, σύμφωνα με την επιταγή του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου του Δήμου Αθηναίων, ως και την απομάκρυνση χρήσεως οχληρής και μη συμβατής με τις χρήσεις των εγγύς υφισταμένων κτιρίων. Ωστόσο, σε παρεμβάσεις, όπως αυτή της προκειμένης περιπτώσεως, στις οποίες περιοχή της πόλεως υφίσταται τις δυσμενείς συνέπειες από την ανακούφιση άλλης, οι προβλεπόμενες γι' αυτήν χρήσεις γης, οι οποίες συνεπάγονται μείωση κοινοχρήστων χώρων, πρέπει να είναι απαραίτητες για το όλο εγχείρημα, ώστε να καθίσταται δυνατή η διαπίστωση ότι η αντίστοιχη απώλεια των κοινοχρήστων χώρων, μάλιστα δε των χώρων πρασίνου, είναι η ελάχιστη δυνατή». Στην προκειμένη περίπτωση, εκτός των αθλητικών εγκαταστάσεων, προβλέπονταν και χρήσεις γης, οι οποίες συνεπάγονταν την ανέγερση πολυλειτουργικού δημοτικού κτιρίου και εμπορικού κέντρου. Οι ανωτέρω επιπλέον, μη συμπληρωματικές των αθλητικών εγκαταστάσεων, χρήσεις, «συνεπαγόμενες την μείωση των κοινοχρήστων χώρων σε βαθμό μεγαλύτερο του αναγκαίου για την μεταφορά των αθλητικών εγκαταστάσεων καθιστούν, κατά τούτο, τις διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 3481/2006 αντίθετες στο άρθρο 24 του Συντάγματος. Η αντίθεση δε αυτή δεν αίρεται από την τυχόν συμφωνία των επιμάχων ρυθμίσεων με τις κατευθύνσεις του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας, αφού και το π.δ. της 20.9-30.11.1995 εκδόθηκε, προκειμένου η περιοχή του Ελαιώνα να αποκτήσει σχέδιο και χρήσεις γης σύμφωνα με τις κατευθύνσεις αυτές. Εξ άλλου, ναι μεν ως επιχείρημα για την κατάργηση (...) κοινοχρήστων χώρων πρασίνου, φέρεται, μεταξύ άλλων, η οικονομική αδυναμία του Δήμου Αθηναίων για την απαιτούμενη από το άρθρο 17 του Συντάγματος αποζημίωση των θιγομένων ιδιοκτησιών, πλην η διατήρηση των κοινοχρήστων χώρων, ως πρωταρχικός όρος για την προστασία των πόλεων, κατά την έννοια του άρθρου 24 του Συντάγματος, πρέπει να θεωρείται και ως πρωταρχικό μέλημα των διοικητικών αρχών που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή των ρυμοτομικών σχεδίων» (παρ. 22 της ΣτΕ [ΟΛ] 3059/2009).

Περαιτέρω, δια της αυτής αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, οι μη αμέσου εφαρμογής διατάξεις του άρθρου 11 του ν. 3481/2006, οι οποίες εξειδικεύθηκαν στο άρθρο 12 αυτού του νόμου και αφορούσαν στη δημιουργία δύο νέων υπερτοπικών-μητροπολιτικών πόλων αναψυχής, αθλητισμού, πολιτιστικών και άλλων συμπληρωματικών λειτουργιών εντός των διοικητικών ορίων του Δήμου Αθηναίων, στον Βοτανικό, στην περιοχή του Ελαιώνα Αττικής, και στο Οικοδομικό Τετράγωνο (ΟΤ) 22, περιοχής 69, επί της Λεωφ. Αλεξάνδρας στους Αμπελοκήπους, με συνέπεια τη συμπλήρωση του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθηνών (ν. 1515/1985), και τον χαρακτηρισμό των ανωτέρω

ως υποβαθμισμένων και χρηζουσών ποιοτικής αναβαθμίσεως περιοχών, κρίθηκαν ως έχουσες κανονιστικό χαρακτήρα (παρ. 13).

Αντιθέτως, οι θεσπισθείσες δια του άρθρου 12 του ν. 3481/2006 χωροταξικές και πολεοδομικές ρυθμίσεις στην περιοχή του Βοτανικού, δια των οποίων τροποποιήθηκε το υφιστάμενο ρυμοτομικό σχέδιο [π.δ. της 20.9.1995 (ΦΕΚ Δ 1049) και της 21.6.1996 (ΦΕΚ Δ 742)], δημιουργήθηκαν, εκ των ΟΤ 45, 46, 48 και 50, με χάραξη και μετατόπιση ρυμοτομικών γραμμών, δύο νέα ΟΤ, το ενοποιημένο ΟΤ 45-46-50 και το ΟΤ 45Α, και χαρακτηρίσθηκε το ενοποιημένο ΟΤ 45-46-50 ως χώρος γηπέδου ποδοσφαίρου, πολυλειτουργικού δημοτικού κτιρίου, υπέργειων και υπόγειων χώρων στάθμευσης οχημάτων με κοινόχρηστους χώρους κ.λπ., και το ΟΤ 45Α ως οικοδομήσιμος χώρος, με δυνατότητα διπλασιασμού του ορισθέντος συντελεστή δόμησης και καθορισμού περαιτέρω χρήσεων, κρίθηκαν από το Συμβούλιο της Επικρατείας ως έχουσες προεχόντως ατομικό χαρακτήρα «διότι με αυτές χαράσσονται και μετατοπίζονται ρυμοτομικές γραμμές προκειμένου να καθορισθεί ο χώρος που προορίζεται για την ανέγερση του νέου ποδοσφαιρικού γηπέδου, των λοιπών αθλητικών εγκαταστάσεων και των λοιπών κτιρίων, τα οποία προβλέπονται στο νόμο» (παρ. 13). (Πρβλ. ΣτΕ 1847/2008 [ΟΛ], 55/1993 [ΟΛ], 412/1993 [ΟΛ]).

Η ρύθμιση, τέλος, του άρθρου 12 του ν. 3481/2006, δια της οποίας οι υφιστάμενοι οικοδομημένοι χώροι στο ΟΤ 22/69 χαρακτηρίσθηκαν ως χώρος κοινόχρηστου πρασίνου, με δυνατότητα ανέγερσης δύο, μικρού εμβαδού, κτισμάτων και κατασκευής υπόγειου χώρου στάθμευσης Ι.Χ.Ε. οχημάτων κρίθηκε ότι «ενέχει ατελή τροποποίηση του υφισταμένου ρυμοτομικού σχεδίου ως προς τον χαρακτηρισμό οικοδομήσιμου χώρου ως χώρου κοινοχρήστου πρασίνου χωρίς παράλληλη κατάργηση της οικοδομικής γραμμής στο ρυμοτομικό διάγραμμα, έχει δε κανονιστικό χαρακτήρα κατά το μέρος που καθορίζονται όροι δομήσεως των κτισμάτων» (παρ. 13 της ΣτΕ [ΟΛ] 3059/2009).

Η ανωτέρω διάκριση αφορά στην περίπτωση της, κατ' απόκλιση από τη συνήθη διοικητική διαδικασία, θέσπισης δια τυπικού νόμου ατομικών ρυθμίσεων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού. Η θέσπιση δια τυπικού νόμου ατομικών ρυθμίσεων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού δεν αποκλείεται, όπως το Συμβούλιο της Επικρατείας συνάγει εκ των διατάξεων των άρθρων 4 παρ. 1, 20 παρ. 1, 24 παρ. 1 και 2, 26 και 28 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος, κατά πάγια νομολογία του, «υπό την προϋπόθεση όμως ότι με τις ρυθμίσεις αυτές δεν θίγονται ατομικά δικαιώματα και δεν παραβιάζονται άλλες συνταγματικές διατάξεις ή αρχές, καθώς και οι σχετικοί ορισμοί του κοινοτικού δικαίου». Εφ' όσον, πάντως, πρόκειται για απόκλιση από την

αρχή της διακρίσεως των λειτουργιών, η θέσπιση ατομικών ρυθμίσεων χωροταξικού και πολεοδομικού σχεδιασμού με τυπικό νόμο είναι δυνατή «μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και, επομένως, οι λόγοι που επιβάλλουν την ανωτέρω απόκλιση και οι οποίοι ανάγονται όχι στη διαδικασία ψηφίσεως του νόμου αλλά στις προϋποθέσεις ασκήσεως της νομοθετικής λειτουργίας πρέπει να προκύπτουν από τις προπαρασκευαστικές εργασίες του νόμου. Ο έλεγχος δε της απαιτούμενης από το Σύνταγμα συνδρομής των προϋποθέσεων αυτών υπόκειται στον οριακό έλεγχο του δικαστή» (ΣτΕ [ΟΛ] 1847/2008).

Συμφώνως προς την Αιτιολογική Έκθεση, η οποία συνοδεύει την προτεινόμενη ρύθμιση, «η προτεινόμενη διάταξη εισάγει κανονιστικές ρυθμίσεις, καθώς οι γενικές χρήσεις και οι γενικοί όροι δόμησης που ρυθμίζει θα εξειδικευτούν στην συνέχεια με προεδρικό διάταγμα, με το οποίο εγκρίνεται το πρόγραμμα διπλής ανάπλασης και σύμφωνα με την ειδικότερη διαδικασία που ορίζεται στη προτεινόμενη ρύθμιση. Με την προτεινόμενη δηλαδή ρύθμιση καθορίζεται και μόνο το γενικό πλαίσιο του προγράμματος και θεσπίζονται οι γενικές αρχές και κανόνες για την περαιτέρω προώθησή του από τους αρμόδιους φορείς. Σε κάθε δε περίπτωση λόγοι δημοσίου συμφέροντος επιβάλλουν την αντιμετώπιση του προγράμματος αυτού με νομοθετική ρύθμιση, λόγω του μητροπολιτικού του χαρακτήρα, της ειδικής φύσης των θεμάτων που πρέπει να ρυθμίσει, της διαφορετικής νομικής φύσης αλλά και της αρμοδιότητας των εμπλεκόμενων φορέων, καθώς και της ιδιαιτερότητας και κρισιμότητας του εγχειρήματος για την αναβάθμιση της εικόνας της πόλης και των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών σε δύο καίριες πολεοδομικά και περιβαλλοντικά περιοχές της».

Ειδικότερα, δια της παρ. 1 του προτεινόμενου άρθρου καθορίζονται οι ειδικότερες περιοχές (Περιοχές Ανάπλασης Ι και ΙΙ), οι τομείς ανάπλασης (Τομείς Ανάπλασης Α' και Β'), οι επιτρεπόμενες εντός αυτών γενικές χρήσεις γης και οι γενικοί όροι και περιορισμοί δόμησης στην περιοχή του Βοτανικού και επί της Λεωφόρου Αλεξάνδρας επί των οποίων θα επέλθουν, κατά το άρθρο 11 του ν. 3481/2006, επεμβάσεις υπό τη μορφή του Προγράμματος «Διπλής Ανάπλασης».

Το «Πρόγραμμα Διπλής Ανάπλασης» ορίζεται ότι θα περιβληθεί τον τύπο του προεδρικού διατάγματος, δια του οποίου θα καθορισθούν οι ειδικότεροι όροι, περιορισμοί και προϋποθέσεις για την πραγματοποίησή του, όπως, ιδίως, ειδικότερες χρήσεις γης και ειδικότεροι όροι και περιορισμοί δόμησης ανά περιοχή ή τομέα ανάπλασης, τυχόν πρόσθετοι περιορισμοί στα ποσοστά ανάπτυξης των επιμέρους χρήσεων, όροι και περιορισμοί στη μορφολογία και την αισθητική των κτηρίων και των ακάλυπτων χώρων, όροι, περιορισμοί και κατευθύνσεις για την προστασία και τη διαχείριση του περιβάλλοντος.

ντος, η γενική ή ειδική διάταξη των κτηρίων, των εγκαταστάσεων και των συνοδευτικών τους δραστηριοτήτων καθώς και ο τρόπος διαμόρφωσης των ελεύθερων και κοινόχρηστων χώρων ανά περιοχή και τομέα ανάπτυξης κ.λπ. (παρ. 2β του προτεινόμενου άρθρου). Δια του ανωτέρω προεδρικού διατάγματος, εξ άλλου, δύναται να τροποποιείται το ρυμοτομικό σχέδιο στις περιοχές ανάπτυξης, να μετατοπίζονται ή να καταργούνται οικοδομικές και ρυμοτομικές γραμμές και να καθορίζονται οικοδομήσιμοι, κοινωφελείς, κοινόχρηστοι χώροι και κοινόχρηστοι χώροι πρασίνου (παρ. 3 του προτεινόμενου άρθρου).

Αθήνα, 6.6.2011

Οι εισηγητές
Δημήτριος Βασιλείου
Γεωργία Μακροπούλου
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρηγόπουλος
Αν. Καθηγητής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών